

В. А. Медяниккандидат політичних наук, здобувач
Запорізький національний університет

ШЛЯХИ УДОСКОНАЛЕННЯ АДМІНІСТРАТИВНО-ПРАВОВОГО СТАТУСУ ТА ДІЯЛЬНОСТІ ОКРЕМИХ СУБ'ЄКТІВ РЕАЛІЗАЦІЇ ДЕРЖАВНОЇ СОЦІАЛЬНОЇ ПОЛІТИКИ

У статті розглянуто питання удосконалення адміністративно-правового статусу та діяльності окремих суб'єктів забезпечення реалізації державної соціальної політики. Висвітлено підходи щодо визначення кола суб'єктів реалізації державної соціальної політики. Визначено, що в державі створена та функціонує система органів виконавчої влади, органів місцевого самоврядування, державних установ та організацій, у тому числі недержавних, які складають систему суб'єктів реалізації державної соціальної політики. Констатовано, що домінуюча роль в системі суб'єктів реалізації державної соціальної політики належить центральним органам виконавчої влади та органам місцевого самоврядування, які в межах наданих повноважень реалізують державну соціальну політику. З'ясовано, що Підвищення ефективності Державної служби зайнятості в Україні неможливе без ефективної державної політики, яка має бути спрямована на забезпечення гнучкості ринку, зміну професійно-кваліфікаційної структури робочої сили, підвищення мобільності працівників, регулювання сегменту неповної зайнятості населення, а також стимулювання трудової активності населення та попиту на працю. Доведено, що удосконалення діяльності Державної служби зайнятості вбачається у таких напрямках: конкретизація та розмежування повноважень Державної служби зайнятості з іншими центральними органами виконавчої влади та органами місцевого самоврядування. Проаналізовано правову основу, завдання та функції Пенсійного фонду України. Констатовано, що Пенсійний фонд України бере участь у формуванні та реалізації державної політики у сфері пенсійного страхування, забезпечує збирання та акумулювання страхових внесків, повне і своєчасне фінансування витрат на виплату пенсій і допомоги на поховання і здійснює контроль за цільовим використання коштів. Запропоновано шляхи покращення діяльності Пенсійного фонду України.

Ключові слова: державна соціальна політика, реалізація державної соціальної політики, суб'єкти, адміністративно-правовий статус, виконавча влада.

Постановка проблеми. Економічні перетворення, що відбуваються на сучасному етапі становлення української державності, а також процеси демократизації та розбудови громадянського суспільства супроводжуються змінами в соціальній сфері, соціальній політиці, діяльності різних соціальних інститутів. Нові суспільні відносини значною мірою впливають на становлення соціальної роботи як професійної діяльності. Її розвиток базується на інтеграції зусиль, засобів і можливостей різних державних і неурядових організацій на всіх рівнях. Сучасна парадигма соціальної роботи, яка базується на інтегрованому підході, спрямована на координацію, ефективність і продуктивність соціальних послуг[1].

Реалізація заходів соціальної політики залежить від суб'єктів, які її реалізують. До них належать як система органів виконавчої влади

та місцевого самоврядування, так і працівники, які виконують соціальну роботу, а саме надають соціальну допомогу різним категоріям населення.

До органів виконавчої влади, які реалізують соціальну політику можна віднести міністерства різного профілю, наприклад: Міністерство праці та соціальної політики, яке здійснює соціальну роботу через мережу центрів зайнятості, притулках, кризових центрах; Міністерство охорони здоров'я, яке реалізує соціальну роботу в лікарнях та поліклініках, санаторно-курортних установах, санітарно-профілактичних установах, анонімних медичних кабінетах тощо. Також певні повноваження мають центри соціальних служб для сім'ї, дітей та молоді, які проводять соціальну роботу з сім'ями, дітьми та молоддю, які перебувають у складних життєвих обставинах та потребують сторонньої допомоги.

Суб'єктами реалізації соціальної роботи є також конкретні працівники, які у непростих життєвих ситуаціях надають підтримку особам, що в них опинилися.

Суб'єкти соціальної роботи мають на меті здійснення соціальної політики держави, розв'язання завдань шляхом забезпечення населення необхідними життєвими благами, сприяння нормалізації соціально-психологічних взаємин, розвитку самостійності членів суспільства в розв'язанні різноманітних проблем, пов'язаних з умовами праці, побуту, дозвілля, охорони здоров'я, безпеки життєдіяльності тощо [1].

Адміністративно-правовий статус цих суб'єктів складає систему закріплених прав, обов'язків та гарантій їх реалізації, які закріплені у законодавстві. Поряд з цим в умовах постійних соціально-економічних та політичних змін проблематика удосконалення діяльності та адміністративно-правового статусу системи органів, що реалізують державну соціальну політику залишається актуальною.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Вивчення змісту поняття адміністративно-правового статусу різних суб'єктів адміністративного права займалися такі учені-адміністративісти, як В. Б. Авер'янов, Ю. П. Битяк, Т. О. Гуржій, В. В. Зуй, С. Ф. Константінов, В.К. Колпаков, Т.П. Мінка, О.В. Кузьменко, О. В. Литвин, У. І. Ляхович, та інші. Проте, в науці адміністративного права питанням адміністративно-правового статусу та шляхів його удосконалення щодо суб'єктів реалізації державної соціальної політики не приділялося належної уваги.

Метою статті визначено доцільність висвітлення адміністративно-правового статусу окремих суб'єктів реалізації державної соціальної політики та з'ясування шляхів удосконалення їх діяльності.

Результати дослідження.

Одним із суб'єктів державної соціальної політики є Державна служба зайнятості.

Державна служба зайнятості створена з метою реалізації державної політики зайнятості, професійної орієнтації, підготовки та перепідготовки, працевлаштування та соціальної підтримки тимчасово не працюючих громадян [2].

Державна служба зайнятості є єдиною в українському суспільстві державною установою, яка на засадах соціального страхування виконує на безоплатній основі посередницькі функції між роботодавцями та тими, хто шукає роботу, забезпечуючи реалізацію конституцій-

ного права незайнятих громадян на соціальний захист від безробіття.

Основні завдання, функції та повноваження Державної служби зайнятості всіх рівнів визначаються у Положенні Про Державну службу зайнятості.

Підвищення ефективності державної служби зайнятості в Україні неможливе без ефективної державної політики, яка має бути спрямована на забезпечення гнучкості ринку, зміну професійно-кваліфікаційної структури робочої сили, підвищення мобільності працівників, регулювання сегменту неповної зайнятості населення, а також стимулювання трудової активності населення та попиту на працю. У зв'язку з чим, Зосередити зусилля необхідно на таких напрямках:

по-перше, професійне навчання та підвищення кваліфікації безробітних потрібно визнати основним механізмом щодо регулювання процесів, які відбуваються на ринку праці, зокрема питання дисбалансу попиту та пропозиції робочої сили;

по-друге, створення сучасних інститутів довгострокового прогнозування стану ринку кадрів, які могли б вивчати проблему в комплексі, зокрема з точки зору специфіки розвитку промисловості та аграрного сектору, соціальної політики, міграційних процесів, що надасть відповідність ситуації на ринку праці [3]

Щодо вирішення першої проблеми. Актуальність цієї проблеми пов'язана зі збільшенням в нашій державі кількості внутрішньо переміщених осіб, які потребують працевлаштування. На сьогодні можливості служби зайнятості в наданні освітніх послуг обмежені нормами законодавства. Зокрема, служба зайнятості здійснює навчання та перенавчання незайнятих громадян, зважаючи лише на поточні потреби ринку праці, і не може провадити навчання під перспективні потреби ринку праці.

Вирішення питання стосовно прогнозування ринку праці, ефективного працевлаштування вбачається шляхом перетворення цієї служби в соціальний сервісний центр з надання послуг з питань зайнятості населення. Це потребує зміни форм та методів діяльності служби, удосконалення її повноважень, вирішення питань щодо взаємодії з іншими суб'єктами реалізації державної соціальної політики та органами місцевої влади.

Наступним суб'єктом реалізації державної соціальної політики є Пенсійний фонд.

Пенсійний фонд України є ключовою інституцією, діяльність якої безпосередньо впливає

на стабільність функціонування державних фінансів. Пенсійний фонд України бере участь у формуванні та реалізації державної політики у сфері пенсійного страхування, забезпечує збирання та акумулювання страхових внесків, повне і своєчасне фінансування витрат на виплату пенсій і допомоги на поховання і здійснює контроль за цільовим використання коштів.

Основними завданнями Пенсійного фонду України є:

реалізація державної політики з питань пенсійного забезпечення та ведення обліку осіб, які підлягають загальнообов'язковому державному соціальному страхуванню;

внесення пропозицій Міністрові соціальної політики щодо забезпечення формування державної політики із зазначених питань [4].

Сьогодні актуальними питаннями функціонування Пенсійного фонду України є декілька. По-перше, Основними напрямками модернізації діяльності Пенсійного фонду України як одного з ключових завдань реформування пенсійної системи країни є підвищення продуктивності та якості обслуговування у сфері пенсійного забезпечення; впровадження новітніх технологій адміністрування в Пенсійному фонді, зміцнення та модернізація його інформаційних ресурсів і технічної бази, підвищення ефективності системи управління, перехід на електронний документообіг [5]. Підвищення якості обслуговування населення має відбуватися з використанням не тільки новітніх інформаційних технологій, але й у тісній співпраці з центральними органами виконавчої влади та органами місцевого самоврядування шляхом створення відповідної єдиної обслуговуючої інфраструктури, розширення послуг, що надаються через веб-портал Пенсійного фонду та інтеграція цих послуг з іншими інформаційними ресурсами.

По-друге, це удосконалення системи пенсійного забезпечення населення та пенсійної системи України.

Як же пропонується вирішити складні питання забезпечення стратегії розвитку пенсійного забезпечення в умовах пенсійної реформи. Досліджуючи дане питання ми вважаємо, що існують такі шляхи.

Пенсійний фонд України сьогодні функціонує як центральний орган виконавчої влади. Будучи державним органом від слугує гарантом держави на обов'язкове пенсійне забезпечення. Спроба змінити статус Пенсійного фонду на самоврядну неприбуткову організацію не є доціль-

ним. Пенсійний фонд України має залишатися органом державної влади, який фінансується роботодавцями та працюючими громадянами.

Покращення доходів пенсійного фонду, як пропонують багато дослідників цього питання, має відбуватися шляхом посилення його участі в адмініструванні єдиного соціального внеску. Збір на загальнообов'язкове державне пенсійне страхування має бути виведений із єдиного соціального внеску і сплачуватися учасниками державного пенсійного страхування окремо від інших зборів на соціальне страхування. Це – необхідна умова розвитку багаторівневого пенсійного страхування і запровадження збору до накопичувальної системи державного пенсійного страхування [6, с. 138].

Наступним напрямком вирішення проблеми пенсійного забезпечення є впровадження недержавного пенсійного страхування. В її основу покладено принцип, згідно з яким формування пенсійних накопичень задля отримання громадянами пенсійних виплат здійснюється на засадах добровільних внесків громадян, роботодавців та їхніх об'єднань у порядку та на умовах, які передбачені законодавчими актами щодо недержавного пенсійного забезпечення [7, с. 4].

Поряд з цим, хоча розвиток та функціонування недержавного пенсійного забезпечення є перспективним напрямком розвитку, однак недержавне пенсійне забезпечення в Україні розвивається досить повільно, що пов'язано як: із загальними тенденціями сучасної економічної ситуації в країні, що обумовлює низький рівень доходів населення, і як наслідок відсутність у громадян можливості здійснення додаткових витрат на пенсійне забезпечення; низьким ступенем довіри громадян до банків та недержавних пенсійних фондів; нерозвиненістю фондового ринку, недостатнім рівнем державного стимулювання; недосконалість законодавства, яке регулює недержавне пенсійне забезпечення; В цілому розвиток недержавного пенсійного забезпечення в Україні буде ускладнений якщо не будуть зростати доходи населення і розвиватися фінансовий ринок.

Поряд з цим, на нашу думку, вирішити ці питання безумовно можливо, але за активної участі держави у процесі поширення недержавного пенсійного забезпечення. Роль держави має полягати у створенні сприятливих умов для функціонування недержавних пенсійних фондів. Для цього слід впроваджувати заходи, що дозволять активізувати розвиток недержавного пенсійного

забезпечення. До них можна віднести наступні: поширення інформаційно-роз'яснювальної роботи стосовно законодавства про недержавне пенсійне забезпечення, його переваг та видів; стимулювання роботодавців та працівників (впровадити стимули та можливо податкові переваги для роботодавців і працівників для участі у недержавних пенсійних проектах);

Висновок. Отже, з врахуванням вищенаведеного ми можемо зробити такі висновки цього підрозділу:

В державі створена та функціонує система органів виконавчої влади, органів місцевого самоврядування, державних установ та організацій, у тому числі недержавних, які складають систему суб'єктів реалізації державної соціальної політики.

Домінуюча роль в системі суб'єктів реалізації державної соціальної політики належить центральним органам виконавчої влади та органам місцевого самоврядування, які в межах наданих повноважень реалізують державну соціальну політику.

Поряд з цим, окремі напрями діяльності суб'єктів реалізації державної соціальної політики потребують покращення, це стосується не тільки зміни форм та методів діяльності, але й реформ в окремих галузях соціальної сфери.

Список використаної літератури:

1. Інтегровані соціальні служби: теорія, практика, інновації: Навч.-метод. комплекс / Автор.-упоряд.: О. В. Безпалько, І. Д. Зверева, З. П. Кияниця, В. О. Кузьмінський та інш. / За заг. ред.: І. Д. Зверевої, Ж. В. Петрочко – К.: Фенікс, 2007. – 528 с. URL: <http://www.p4ec.org.ua/upload/education/library/1345188352.pdf>
2. Про зайнятість населення: Закон України від 05.07.2012 № 5067 -VI. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/5067-17#n167>
3. Кравцова Н.В. Шляхи підвищення ефективності Державної служби зайнятості URL: <http://repository.hneu.edu.ua/handle/123456789/1973?locale=en>
4. Положення про Пенсійний фонд. Постанова Кабінету Міністрів України № 280 від 23.07.2014 URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/280-2014-%D0%BF#Text>
5. Калашнікова Т.В. Модернізація діяльності Пенсійного фонду України: стан та перспективи. URL: <http://www.global-national.in.ua/archive/19-2017/78.pdf>
6. Петрушка О.В. Шляхи удосконалення практики мобілізації доходів Пенсійного фонду України. *Науковий вісник Херсонського державного університету. Серія Економічні науки*. Випуск 16. Частина 2. 2016. с. 136-138.
7. Ковальова Н. Інвестиційна діяльність пенсійних фондів / Н. Ковальова // *Цінні папери України (укр.)*. – 2000. – № 28. – С. 4

Mediandyk V. A. Ways of improving the administrative and legal status and activities of individual subjects of the implementation of state social policy

The article considers the issue of improving the administrative and legal status and activities of individual entities to ensure the implementation of state social policy. Approaches to determining the range of subjects of state social policy are highlighted. It is determined that the state has created and operates a system of executive bodies, local governments, government agencies and organizations, including non-governmental, which make up the system of subjects of state social policy. It is stated that the dominant role in the system of subjects of state social policy belongs to the central executive bodies and local governments, which within the given powers implement state social policy. It was found that Improving the efficiency of the State Employment Service in Ukraine is impossible without an effective state policy, which should be aimed at ensuring market flexibility, changing the professional qualification structure of the workforce, increasing worker mobility, regulating the part-time segment, and stimulating employment. population and labor demand. It is proved that the improvement of the activity of the State Employment Service is seen in the following directions: concretization and delimitation of the powers of the State Employment Service with other central executive bodies and local self-government bodies. The legal basis, tasks and functions of the Pension Fund of Ukraine are analyzed. It is stated that the Pension Fund of Ukraine participates in the formation and implementation of state policy in the field of pension insurance, provides collection and accumulation of insurance premiums, full and timely financing of pensions and funeral benefits and monitors the targeted use of funds. Ways to improve the activities of the Pension Fund of Ukraine are proposed.

Key words: state social policy, implementation of state social policy, subjects, administrative and legal status, executive power.